

Mùa xuân miền đất lạnh

Trần minh Đức

Ngày tết của Việt nam là thời điểm lạnh nhất ở Canada, hàn thử biểu có thể xuống tới 30 độ âm ; khi có gió thời tiết có thể tương đương với 45 độ âm. Tôi lớn lên ở Sài Gòn, quanh năm trời nóng, khi nào có bão nhiệt độ xuống gần 20 độ là cả thành phố đã cảm thấy rét run ! Tôi còn nhớ khi còn ở Sài Gòn, có năm nghe nói ở miền thượng du Bắc Việt, nhiệt độ xuống gần 0 độ, trâu bò lạnh quá bị chết ! Thế mà bây giờ tấm thân yếu đuối vẫn chịu đựng nổi cái lạnh tới mấy chục độ dưới 0 độ !

Khi chưa ở Canada, chỉ nghe nói đến cái lạnh của Canada là tôi đã thấy ngán, nhưng định mệnh đã đưa đây tôi lưu lạc đến miền đất lạnh thấm thoát đã hơn hai chục năm rồi !

Khi mới tới Canada, mùa xuân đầu tiên ở đây, tôi chỉ thấy tuyết đóng băng thành đá cứng, lồn ngồn hai bên bờ đường đi, trời lạnh rất mặt như dao cắt vào da thịt. Còn đâu những cảnh hoa nở đầy cành, còn đâu

những cảnh chợ hoa tung bùng ở Sài Gòn ngày nào ... Bên ngoài trời lạnh đến mức độ cỏ cây trơ trụi, ít còn sinh vật nào sống sót, những đàn chim đã bay về phương nam tránh lạnh từ lâu ; trong lòng tôi thì xót xa cho thân phận lưu đây, lạc lõng nơi đất khách quê người, phải chăng mùa xuân đến chỉ là để gọi cho tôi nhưng nhớ những khung cảnh đầm ấm của quê hương yêu dấu muôn trùng xa cách...

Tôi nhớ lại một mùa xuân chinh chiến, khi tôi còn là đứa trẻ thơ bấy tuổi. Chiều ba mươi tết, anh em tôi chuẩn bị kỹ lưỡng trái banh để sáng mùng một tết chơi đá banh. Bốn giờ sáng ngày mùng một tết, tiếng súng nổ ran khắp mọi nơi, tôi được người lớn dẫn chạy băng qua những cánh đồng để tránh nơi lửa đạn. Sáng ngày mùng một tết đã là kẻ tỵ nạn ở nhà người quen, thấy các trẻ con khác xum xoe trong những bộ quần áo mới, tươi vui đi mừng tuổi người lớn, tôi tủi thân tránh ra xa. Tôi đã lờ mờ hiểu được đôi chút thế nào là nạn nhân của chiến tranh. Tới trưa thì máy bay của quân đội Pháp bay tới bắn xối xả xuống những người dân vô tội. Mọi người vội vã chạy trốn dưới những mái tranh mong manh, lấy những tấm chiếu trùm lên đầu cho đỡ sợ, vì biết chắc rằng mái tranh và tấm chiếu làm sao ngăn cản được những viên đạn vô tình ...

Tôi nhớ lại những ngày trước tết ở Sài Gòn năm xưa, chợ tết đường Nguyễn Huệ, người đi ngắm hoa, kẻ đi sắm tết, tung bùng nhộn nhịp. Năm giờ sáng ngày mùng một tết, anh em tôi theo tục lệ xông nhà, mở cửa đi ra ngoài một vòng rồi trở lại xông nhà. Người Việt Nam thường tin rằng trong năm mới, vía của người nào vào nhà đầu tiên có ảnh hưởng trên sự may rủi cho cả năm, vì vậy anh em tôi thường được nhắc nhở đi xông nhà thật sớm để tránh trường hợp nhà bị

người ăn mày vào xông nhà đầu năm. Theo ý kiến cá nhân tôi thì tục lệ này cũng vui vui, cũng làm tăng vẻ huyền bí của ngày tết. Nhưng đối với những người ghét dậy sớm thì có thể cho rằng đó là một hủ tục !

Trở lại thực tế phũ phàng của mùa xuân miền đất lạnh, chung quanh mình toàn là những người khác màu da, khác ngôn ngữ, khác phong tục ...tôi chỉ còn biết tìm quên trong công việc.

Theo dương lịch thời tới cuối tháng ba mùa xuân mới bắt đầu, nhưng phải chờ tới tháng năm dương lịch người ta mới được hưởng mùa xuân thật của miền đất lạnh, tuyết đã tan hết từ mấy tuần trước, lá xanh mọc trên cành cây, cỏ xanh phủ khắp nơi, vạn vật như bừng thức giấc sau giấc ngủ dài sáu tháng.

Mấy năm sau tôi đã quen dần miền đất lạnh, nay đã trở thành quê hương của con tôi. Mùa xuân trẻ của miền đất lạnh tuy bề ngoài không ồn ào náo nhiệt như mùa xuân ở Việt Nam, nhưng trong lòng thì tôi cảm thấy sung sướng vô vàn sau sáu tháng vật lộn với cái lạnh chấy da thịt, với bão tuyết, với muôn vàn khó khăn của xứ lạnh đối với những kẻ đến từ miền nhiệt đới.

Chừng vài năm sau thì cơ thể con người cũng phù hợp dần với khí hậu của miền đất lạnh. Mùa đông ở đây người ta cũng vui chơi vô cùng nhộn nhịp đủ loại thể thao, giải trí mùa đông. Hàng năm họ tổ chức thi đua đúc tượng bằng tuyết hay băng băng, có nhiều quốc gia tham dự, họ đi du lịch bằng những xe trượt tuyết (skido) hàng ngàn cây số xuyên qua các khu rừng mênh mông. Tại

những làng ở miền bắc Canada, hệ thống đường xá cho xe hơi chưa phát triển nhiều vì số dân quá ít, thì mùa đông lại là mùa hoạt động nhất trong năm ! Nhờ tuyết phủ khắp nơi nên người ta có thể dùng xe trượt tuyết đi băng qua những con sông, không cần có đường xá, không cần có cầu bắc qua sông.

Những phong tục tập quán ở Canada vào mùa đông cũng rất lạ lùng. Ngày đầu năm dương lịch, người ta mặc quần áo tắm chạy xuống biển, vùng vẫy trong nước lạnh thấu xương. Những người gốc miền nhiệt đới như tôi thì nếu xuống biển ngày này thì sau đó chắc phải vào bệnh viện ! Ngay vào mùa hè, tôi nhúng chân vào nước biển cũng đã thấy lạnh buốt.

Tại thành phố Québec thì hàng năm người ta tổ chức ngày hội lớn để chơi tuyết

Ice Hotel

(carnaval) vào khoảng Tết của Việt Nam. Người ta tổ chức thi đua điêu khắc bằng tuyết hay băng đá tảng (nước đá), có nhiều quốc gia tham dự. Ngày diễn hành, hai bên đường phố đông nghẹt, dù trời lạnh tới 30 độ âm. Trong một tuần hội hè, có rất nhiều trò chơi thể thao mùa đông. Theo

tục lệ, họ có tổ chức tắm băng tuyết. Mấy chục người ăn mặc quần áo tắm chạy ra tắm tuyết dưới trời lạnh 30 độ âm dưới con mắt kinh ngạc của khách du lịch ! Tôi mặc quần áo rất kỹ, khăn che kín cả mặt, chỉ để hở hai con mắt để nhìn mà còn thấy rét run, đi vội đi vào xe tránh lạnh !

Mấy năm gần đây, tại thành phố Québec, vào mùa tết Việt Nam, người ta còn xây dựng khách sạn băng đá (nước đá). Trong khách sạn họ cung cấp những loại mền đặc

biệt, có thể chịu lạnh tới 40 độ âm. Khách sạn rất đắt hàng, nhiều người Mỹ phải đặt chỗ trước, có phòng giá tới 5000 đô la một đêm ; nhiều cặp tình nhân thuê phòng làm đám cưới. Cái kiểu động phòng này thật là hết chỗ nói ! Riêng cá nhân tôi thì có các tiện tôi cũng chẳng muốn vào ngủ ở khách sạn đó !

Với quan niệm của nhiều người xứ nhiệt đới thì có thể miền đất lạnh Canada giống như miền đất chết với cái lạnh khắc nghiệt. Mấy trăm năm trước, những người âu châu tới đây phần lớn là bị hoàn cảnh bắt buộc. Hồi đó khoa học chưa phát triển cao, các phương tiện để chống lạnh còn nghèo nàn thô sơ, cuộc sống ở đây quả thật vô cùng khó khăn, ai có cơ hội đi được về phương nam (Mỹ) đều tìm cách bỏ đi. Nhưng ngày nay, với trình độ kỹ thuật hiện tại thì vấn đề sinh sống mùa đông ở đây không còn là chuyện quá khó khăn.

Mỗi khi tuyết đổ, những chiếc xe ban lớn làm việc đêm ngày để dọn tuyết trên đường xá. Tại các trục lộ quan trọng người ta rắc muối để làm tan phân tuyết và đá còn sót lại. Tại các đường nhỏ thì người ta rắc đất cát để tránh trơn trượt. Bão tuyết nhỏ, với lượng tuyết dưới 10 cm thì tuy đi lại khó khăn, nhưng chỉ vài giờ đồng hồ sau là cuộc sống trở lại bình thường. Bão tuyết lớn, với lượng tuyết dày hơn 30 cm thì hoạt động có thể bị ngưng trệ tới ngày hôm sau. Mỗi mùa đông thường chỉ có một vài trận bão tuyết lớn, gây trở ngại cho sinh hoạt của nhân dân. Nhưng với trang bị hiện đại thì bão tuyết không còn là mối lo của người dân ở đây nữa.

Mọi nhà đều có máy sưởi điện hoặc dầu, rất tiện nghi. Vấn đề lò sưởi bằng củi thường

có tính cách trang hoàng ở phòng khách mà thôi.

Xe cộ đều có máy sưởi ấm tiện nghi, đa số có gắn dụng cụ để có thể cho máy nổ từ xa,

sưởi ấm xe vài phút trước, nên khi bước vào xe thì cũng gần ấm cúng như ở trong nhà.

Nói tóm lại tất cả những khó khăn ngày xưa ở miền đất lạnh đều đã được chế ngự.

Và theo đúng luật bù trừ của thiên nhiên, khi có những cái khó khăn thì thông thường người ta lại có những thuận lợi. Chính vì những khó khăn đó mà mật độ dân số ở đây rất thưa thớt. Québec là một tỉnh của Canada mà rộng hơn 5 lần nước Việt Nam, với dân số hơn bảy triệu người. Chính vì cái lạnh và mật độ dân số thưa thớt mà Québec từ một thuộc địa nghèo nàn của nước Anh đã trở thành một xứ kỹ nghệ hoá cao qua một quá trình cách mạng thanh bình, không chiến tranh, chẳng có hận thù.

Mấy thế kỷ trước thì những người lính Pháp đến Québec là do lệnh nhà vua, bắt buộc phải đi khai thác thuộc địa. Họ chỉ mong trở về nước Pháp nếu có dịp. Vua Pháp đã ra lệnh đem các người con gái ở trại mồ côi của Pháp sang Québec để gả cho những người lính, để giữ chân họ ở lại và sinh sản ra nhân dân Québec. Nhưng ngày nay thì Québec lại trở thành một trong những nơi ở lý tưởng của thế giới vì đất đai rộng rãi, không bị ô nhiễm, tài sản thiên nhiên lớn lao v.v...; hiện nay rất nhiều người trên thế giới muốn trở thành người dân của Québec, nhất là người Pháp vì không có trở ngại về ngôn ngữ.

Việt Nam ở vùng nhiệt đới, nhất là ở miền nam nóng quanh năm, nên khí hậu Canada đối với người Việt Nam quả là quá khắc nghiệt, nhất là trong những năm đầu định cư ở đây. Có những trường hợp càng ở lâu lại càng sợ lạnh hơn, nên một số người Việt Nam tìm mọi cách đi định cư tại Mỹ, hoặc tìm cách về Việt Nam vì không chịu nổi khí hậu. Nhiều người bản xứ ở đây cũng rất chán ghét cái lạnh và tìm cách đi về phương nam để có nắng ấm.

Tết Việt Nam lại rơi đúng vào mùa lạnh nhất ở Canada, nên người Việt Nam ở đây không thể mừng tết như ở những miền nắng ấm. Tổ chức hội tết của cộng đồng là dịp để người Việt gặp gỡ nhau, chúc tết nhau, để nhớ lại ngày tết nơi quê hương yêu dấu, để cho lớp trẻ Việt Nam sinh ở xứ người được biết đến các tục lệ Việt Nam. Ban tổ chức cũng mời những ban nhạc và ca sĩ Việt Nam tới trình diễn.

Thành phố tôi ở chỉ có vài trăm người Việt Nam nhưng có tới khoảng 40 tiệm ăn Việt Nam. Một số lớn các tiệm ăn này có tổ chức Tết để cho Tây ăn tết Việt, có tiệm phải đặt chỗ trước hàng tháng. Vì vậy dân địa phương ở đây nhiều người biết đến tết Việt Nam.

Thành phố tôi ở cũng có một ngôi chùa Việt Nam. Sư cô trụ trì ở đây là một sinh viên du học ở thành phố này hơn 40 năm về trước, nói tiếng Pháp giỏi hơn người bản xứ, vì vậy có rất nhiều tây đâm tới chùa hàng tuần để tụng kinh, lễ Phật, ăn chay. Tết năm nào chùa cũng tổ chức Tết để cho phật tử và thân hữu tới chùa lễ Phật, ăn tết và hái lộc đầu năm. Vì số người Việt Nam ở đây ít nên tết ở chùa có tính cách như tết của cộng đồng và nhiều đồng bào công giáo cũng tới tham dự.

Gia đình tôi luôn luôn giữ những phong tục Việt Nam trong ngày tết chẳng hạn như thờ cúng ông bà, chúc tụng bà con, bè bạn, mừng tuổi, xông nhà, hái lộc đầu năm. Ngày tết chúng tôi cũng dùng những món ăn cổ truyền như bánh chưng, mứt kẹo v.v... Sống xa quê hương Việt Nam nửa vòng trái đất, chúng tôi sống hoà nhịp với người bản xứ, học hỏi văn hoá phong tục của người bản xứ, nhưng cũng không quên đem văn hoá Việt Nam góp phần làm giàu thêm cho văn hoá của người bản xứ.

